

Ka noho te hunga tika i runga i te whakapono

Ko te hunga tika 'e ora i runga i te whakapono' ranei 'e noho ki nga kupu katoa e puta mai i te mangai o te Atua'? Na, ko te Karaiti te whakapono i whakaatuhia (Gal 3:24), ko te kupu whakakii i puta, no reira, ko te hunga tika ka ora i a te Karaiti (Rom 10: 8). Ko te hunga i whakaarahia me te Karaiti, no te mea e ora ana ratou i runga i te whakapono, e whakaatu ana te poropiti, a Hapakuku, ko te hunga e whakapono ana he tika.

Ka noho te hunga tika i runga i te whakapono

“Tena ko te tangata kahore e mahi, engari e whakapono ana ki te kaiwhakatika i te tangata kino, ka kiia tona whakapono he tika.” (Roma 4: 5)

Kupu Whakataki

Ko nga whakaaturanga a te apotoro a Paora e miharo ana i tana korerotanga i tera “Ko te Atua e whakatikaia ana mo te hunga kino” (Roma 4: 5). I runga i te aha ta te Atua whakatika i te hunga kino? Ma te aha e tika ai te Atua? Me pehea e mahi ai me te kore e raru to whakatau ake? Ki te mea te Atua: “... E kore e whakataua e ahau te hunga kino” (Ex 23: 7), me pehea e taea ai e te apotoro ki nga Tauwiwi te kii e whakatikaia ana e te Atua te hunga kino?

Te aroha noa me te whakapono

He ngawari te whakautu: Ko te Atua e whakatikaia ana e te hunga hara i runga i tana aroha noa. Ahakoa he ngawari te whakautu, kei te mau tonu te patai: me pehea tana mahi i tenei? He ngawari ano te whakautu: ma te whakapono "... hei arahi ia tatou ki a te Karaiti, kia whakatikaia ai tatou i te whakapono" (Gal 3:24).

Hei taapiri ki ta te Atua whakatika i te hunga kino, he tika tera e whakatikaia te tangata e te whakapono "Na, i te mea ka tika nei i te whakapono, kia mau ta tatou maunga rongu ki te Atua, he mea na to tatou Ariki, na Ihu Karaiti; ma konei hoki ka uru atu ai tatou ki te whakapono ki tenei aroha noa e tu nei tatou; e whakamanamana ana ki te tumanako o te kororia o te Atua. (Roma 5: 1-2).

Ka whakatikaia e te Atua na te mea ka whakawhirinaki te tangata ki a ia? Ko te whakapono o te tangata te mea tika?

Ko te whakautu ka kitea i roto i te Roma 1, irava 16 me te 17:

"No te mea e kore ahau e whakama ki te rongopai o te Karaiti, na te mea hoki ko te kaha o te Atua hei whakaora mo nga tangata katoa e whakapono ana. No nga Hurai i mua, no te Kariki ano hoki.-Kua kitea hoki e te tika o te Atua i roto i te whakapono ki te whakapono, kua oti nei te tuhituhi, Ma te whakapono e ora ai te tangata tika". (Rom. 1: 16 -17).

Ahakoa i roto i te Kawenata Tawhito, he maha nga wa i kii ai te Atua ki nga kaiwhakawa o Iharaira kia tika ta ratou whakahe mo te hunga tika me te whakatau i te hunga kino, me te kii mo ia: "... E kore ahau e whakatika i te hunga kino" (Ex 23: 7), i whakamahia e te apotoro a Paora a Hapakuka e kii ana: 'Ma te whakapono e ora ai te tangata tika', hei whakaatu ko te Atua e whakatikaia ana te hunga kino!

Ma te Karaiti e whakatika te tangata

Na roto i nga korero a te apotoro a Paora mo Habakuka, e marama ana ko te whakapono kaore i te whirinaki ki te whakawhirinaki a te tangata, engari ki a te Karaiti, te whakapono i puta.

“Engari i mua o te taenga mai o te whakapono, e puritia ana tatou i raro i te ture, ka kati hoki ki tera whakapono e puta mai ana” (Gal 3:23).

He aha te whakapono ka kitea? Ko te rongopai o te Karaiti, ko te kaha nei o te Atua, ko te whakapono e whakaatuhia ana ki nga tangata. Ko te rongopai te whakapono e tarai ai nga Karaitiana (Jd1: 3). Ko nga korero o te rongopai ko te kauwhau i te whakapono (Gal 3: 2, 5). Ko te rongopai he whakapono, i whakakitea mai ai te aroha noa “Na te aroha noa hoki koe i whakaorangia ai i runga i te whakapono; a ehara tenei i a koe na, he mea homai noa na te Atua “(Epe. 2: 8). Ko te rongopai ehara i te tangata, engari he mea homai noa na te Atua “Mena i mohio koe ki te hoatutanga a te Atua me te tangata e tono ana ki a koe: whakainumia ahau, ka tono koe ki a ia, a ka hoatu e ia te wai ora ki a koe” (John 4:10).

Ko te Karaiti te mea homai noa a te Atua, te kaupapa o te kauwhau i te whakapono, ma reira ka uru te tangata ki tenei aroha noa. No reira, i te kii a te Paipera, ki te kore te whakapono kaore e taea te whakamana i te Atua, me kii ko te whakapono e manakohia ana e te Atua ko te Karaiti, ko te whakapono me whakaatu, kua ko te nuinga e kii, ko ta te tangata whakawhirinaki. (Heb 11: 6).

Ko te kaituhi ki nga Hiperu, kei te rarangi 26 o te upoko 10 e whakaatu ana kaore he patunga tapu i muri o te whiwhinga ki te

matauranga ki te pono (rongopai) ana, na reira, kaore i taea e nga Karaitiana te karo i to raatau maia, he hua no te whakapono (rongopai) (Heb 10: 35), i te mea, i muri i te mahi i ta te Atua i pai ai (ko te whakapono ki a te Karaiti), me whai manawanui ratou ki te whakatutuki i te kupu whakaari (Heb 10:36; 1 Ioane 3:24).

I muri i tana whakahua i a Habakuka, ka korero te kaituhi ki nga Hiperu mo te hunga i ora i runga i te whakapono (Heb 10: 38), ara, nga taangata penei i a Aperahama i whakatikaia i runga i te whakapono ka puta.

“Na, i te kitenga o te karaipiture e whakatikaia ana e te Atua nga Tauwi i runga i te whakapono, i kauwhautia e ia te rongopai ki a Aperahama, i mea,” Ka manaakitia nga iwi katoa i roto i a koe “(Gal. 3: 8).

Ka taea e te Atua nga mea katoa

I tika a Aperahama na te mea i whakapono ia ka homai e te Atua te Huinga, he mea e kore e taea ki tana titiro, he pera me te kanohi o te tangata e whakatikaia ana e te Atua mo te hunga kino.

“Na, i kiia nga kupu whakaari ki a Aperahama me ona uri. Kare ia e mea: Ki nga uri, he maha nga mea e korero ana, engari me te mea kotahi: Ki to whanau hoki, ko te Karaiti.” (Gal 3: 16).

Ko te Karaiti te putake pumau o nga mea e tumanakohia atu ana me nga tohu o nga mea kaore e kitea. “Na, ko te whakapono te putake pumau o nga mea e tumanakohia atu ana, me nga tohu o nga mea kahore e kitea. No te mea na nga kaumatua i kitea he whakaaturanga. (Heb 11: 1-2), mo te hunga tika e ora ana ka whiwhi ki te whakaaturanga kua pai ia ki te Atua i roto i a te Karaiti (Tito 3: 7).

Ko te kupu i rongō a Aperahama i hua ai te whakapono o te tupuna, na te mea “Engari he aha te korero? Kei a koe te kupu, kei tou mangai, kei tou ngakau: Ko te kupu tenei o te whakapono e kauwhautia atu nei e matou... ”(Rom 10: 8), mai i “Ko te whakapono ma te whakarongo, ma te whakarongo ki te kupu a te Atua.” (Roma 10:17). Me kare e akarongo i te tuatua no ko mai i te Atua ra, kare rava e rauka i te tangata kia irinaki i te Atua.

Ko te kaupapa e puta ai te tika ko te kupu a te Karaiti, na te mea kei roto i te kaha o te Atua te mea e taea ai te whakatika i te hunga kino “Kia mohio koe: Ki te whakaae tou mangai ki te Ariki, ki a Ihu, ki te whakapono tou ngakau na te Atua ia i whakaara ake i te hunga mate, e ora koe. Ma te ngakau hoki kia whakapono ka tika ai; ma te mangai kia whakapono ki te ora.” (Rom 10: 9-10).

Ka rongō te tangata i te rongopai ka whakapono, ka riro i a ia te mana mo te whakaoranga (Rom 1: 16; John 1: 12), ka kitea he tika, na te mea ka whakawhiti ia i te mate ki te ora na te mea i whakapono ia ki te whakapono (Rom. 1:17). Na te evanelia e riro ai te taata ei tamaiti na te Atua “He tamariki katoa hoki koutou na te Atua, he mea na te whakapono ki a Karaiti Ihu.” (Gal 3:26; Ioane 1:12).

Te mana o te atua

Na te aha te apotoro a Paora i maia ai ki te kii kei te mahi te Atua i tana i riria ai e nga kaiwhakawa o Iharaira? Na te mea kaore o raatau mana e tika ana! Ki te mahi i tetahi mahi he, tika kia rite te mana i whakaatuhia e Ihu mo tana whakaora i te pararutiki i muri o tana murunga i ona hara.

“Na kia mohio koutou kei te Tama a te tangata te kaha o te whenua ki te muru i ona hara (ka mea ia ki te pararutiki,) Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou

moenga, haere ki tou whare.” (Lk 5 : 24).

Ko te whakatika i te whakapono te kaha o te Atua “... kia whakatikaia ai tatou i te whakapono” (Gal 3:24), na te mea ka whakapono te tangata kua iriiria ia i te matenga o te Karaiti (Gal 3:27), ara, ka hikaina e ia tona ake ripeka, ka mate ka tanu “Kaore ranei koe e mohio ko te hunga katoa i iriiria i roto i a Ihu Karaiti i iriiria i roto i tona matenga?” (Roma 6: 3). Ko te tangata kua mate, kua tika, kua hara. (Roma 6: 7)

Engari, ko te hunga e whakapono ana ka mate tahi me te Karaiti, ka whakaae ano ki a te Karaiti kia rite ki ta ratou i rongo ai, i ako ai “Ma te ngakau hoki e whakapono te tika, a ma te mangai he whakaae ki te ora.” (Rom 10: 9-10).

Na, ki te whakaae tetahi ki a te Karaiti, i te mea ka iriiria i roto ia te Karaiti, kua kakahuria e ia a te Karaiti. Ko te whaki ko nga hua o nga ngutu e whakaputa ana i te hunga e hono ana ki a Oliveira tuturu “Ko te hunga katoa i iriiria ki roto ki a te Karaiti, kua kakahuria e a te Karaiti” (Gal 3:27); “Na, kia mau ta tatou patunga tapu ki te Atua, ara ki nga hua o nga ngutu e whakaae ana ki tona ingoa” (Heb 13:15); “Ko ahau te waina, ko koutou nga manga: ko te tangata kei roto i ahau, ko ahau hoki kei roto i a ia, ka maha nga hua. na te mea ki te kore ahau e kore e taea e koutou tetahi mea (...) Ka whakakororiatia toku Matua i roto i tenei, ki te whai hua maha koutou; e e riro outou ei pp na 'u.” (Ioane 15: 6, 8).

Ko te whakaatu i homai e te Atua ki te tangata, ka tau ki a ratou kua oti te tanu, kua mau ki a te Karaiti, ara, ko te hunga kua ara ake me te Karaiti e kiia he tika i te aroaro o te Atua. Ko te hunga anake e whanau hou, ara, e noho ana i runga i te whakapono (rongopai) kei mua tonu o te Atua “Ma te whakapono e ora ai te tangata tika” (Hc 2: 4).

Ko te hunga tika ka ora i runga i te whakapono, ara, ko te whakapono e puta mai ana me te kauwhau inaianei (Rom 10: 8). Ko te hunga i whakaarahia me te Karaiti, no te mea e ora ana

ratou i runga i te whakapono, e whakaatu ana te poropiti, a Hapakuku, ko te hunga e whakapono ana he tika.

Na, ko te tangata e kore e whakawhirinaki ki ana mahi, engari ka okioki ki te Atua e whakatika ana i ta tona ake whakapono. "Tena ko te tangata kahore e mahi, engari e whakapono ana ki te kaiwhakatika i te tangata kino, ka whakairia tona whakapono hei tika mona" (Roma 4: 5); "A i whakapono ia ki te Ariki, nana hoki i whakatika i runga i te tika" (Gen. 15: 6), na te mea ka whakapono te tangata ka rite ki a te Karaiti i tona matenga ka ara ake i te mana o te Atua, ka hanga te tangata hou e kua tuatuaia e te Atua.

Ko te kupu a te Ariki he whakapono kua whakakitea mai, a ko nga tangata katoa e whakapono ana ka kore e raru "Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Na, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona he kamaka tutukitanga, he kohatu whakahinga: E te hunga e whakapono ana, e kore e whakama. "(Roma 9:33), ara, i te rongopai, ko te kaha tera o te Atua, ka kitea te tika a te Atua, ma te whakapono (rongopai) me te whakapono (whakapono) (Roma 1. : 16-17).Ko te hunga tika ka ora i runga i a te Karaiti, no te mea ko nga kupu katoa e puta mai ana i te mangai o te Atua ka ora te tangata, ara, ki te kore a te Karaiti, ko ia nei te taro ora i heke iho mai i te rangi, kaore he oranga o te tangata i roto i a ia (John 3:36 ; Ioane 5:24; Mt 4: 4; Heb 2: 4).